

УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ІЗ ФАХУ «УРОЛОГІЯ»

Саричев Л.П., Сухомлин С.А., Супруненко С.М.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена питанням удосконалення підготовки лікарів-інтернів на кафедрі урології.

Ключові слова: урологія, лікар-інтерн, навчання.

Вища медична освіта має забезпечити високоякісну підготовку лікарів і є важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я та реалізації соціальних пріоритетів держави. Сучасний розвиток медичної науки і практики зумовлюють необхідність вносити корективи в підготовку та підвищення кваліфікації медичних працівників із наближенням їхньої освіти до міжнародних стандартів.

Основними завданнями післядипломної освіти лікарів є підвищення якості навчання, широке впровадження самостійної роботи, дистанційної освіти та підготовка майбутніх лікарів відповідно до вимог безперервного професійного розвитку протягом професійної діяльності.

Не менш важливим завданням є якісний науково-методичний супровід навчання лікарів-інтернів. Підготовка лікарів-інтернів на кафедрі урології проводиться згідно з "Положенням про спеціалізацію (інтернатуру) у вищих медичних і фармацевтичних закладах III-IV рівнів акредитації", затвердженим наказом № 291 від 19.09.1996 р.

Для підготовки лікарів-інтернів у навчальному процесі використовуються багатопрофільні бази стажування, обладнані сучасною лікувально-діагностичною апаратурою, створені належні житлово-побутові умови, а найголовніше – відповідальне, якісне ставлення викладачів до своїх професійних обов'язків. До роботи з лікарями-інтернами залучені високопрофесійні кадри, лікарі вищої атестаційної категорії: завідувач кафедри, професор, 2 доценти та 1 асистент.

На початку навчального року кафедрою розробляються робочі навчальні план і програма зі спеціальності, календарний план навчання інтернів. Інтерни своєчасно отримують особисту документацію – щоденник інтерна та індивідуальний план навчання.

На початку навчання, в серпні, відповідальний за проведення інтернатури на кафедрі викладач ознайомлює лікарів-інтернів 1 року навчання з "Положенням про спеціалізацію (інтернатуру) у вищих медичних і фармацевтичних закладах III-IV рівнів акредитації", пояснює організацію навчального процесу, правила ведення документації.

У вересні, на початку очного циклу I року навчання, проводиться перевірка базового рівня знань і вмінь лікарів-інтернів, результати якої враховуються при складанні індивідуальних планів навчання лікарів-інтернів у інтернатурі. Досить часто визначається необхідність збільшення часу на вивчення теоретичного матеріалу з метою розширення фундаментальних і спеціальних медичних знань відповідно до фаху підготовки.

Кафедра урології розташована на базі потужного медичного закладу – обласної клінічної лікарні, з достатнім ліжковим фондом та сучасною лікувальною і діагностичною апаратурою. Це дозволяє дотримуватися основної умови якісної підготовки лікарів-інтернів – органічного поєднання практичної та теоретичної підготовки фахівців. При навчанні лікарів-інтернів повною мірою використовуються комп'ютерні технології в навчальному та контролюючому режимах.

Опанування необхідними практичними навичками та їх удосконалення лікарями-інтернами здійснюється постійно, під час очного та заочного циклів навчання, згідно з наскрізним планом відпрацювання практичних навичок, що складений відповідно до плану роботи інтернів у відділеннях клінічних баз. Контроль за рівнем володіння практичними навичками здійснюється під час очного циклу викладачами кафедри.

Питання підготовки спеціалістів у інтернатурі регулярно обговорюються на засіданнях вченої ради академії, факультету післядипломної освіти, проводиться аналіз успішності навчання та стану виконання індивідуальних планів лікарів-інтернів. Кафедра урології регулярно проводить контроль якості ведення документації лікарями-інтернами на базах стажування. За висновками перевірок комісіями академії робота кафедри з питань підготовки лікарів-інтернів на базах стажування вважається задовільною.

Нагляд і контроль за навчанням у інтернатурі розділяють між собою лікувально-профілактичні заклади, на базі яких проходить заочний цикл навчання, і профільна кафедра, на якій лікарі-інтерни навчаються на очному циклі. Обидві частини навчання доповнюють одна одну та формують усебічно розвинутих спеціалістів. Категорично неправильним є нехтування будь-яким із цих етапів. Практична частина дає можливість в ролі помічника лікаря брати участь у лікувальному процесі урологічного відділення стаціонарів і поліклініки, побачити та відчути, як проводиться діагностика та лікування хворих у закладах охорони здоров'я. Інший бік навчання – очна частина – відкриває широкі горизонти дослідницької, наукової діяльності, «шліфує» знання лікарів-інтернів, несе найголовнішу думку – лікар має постійно самовдосконалюватися [1; 3].

Одним із провідних аспектів підвищення наукового рівня лікарів-інтернів є участь у науково-дослідній роботі. Лікарів-інтернів інформують про науковий напрям кафедри, її досягнення, ефективність наукових розробок. В індивідуальному плані навчання складається план вивчення наукової літератури, оволодіння новими методами інструментальних досліджень. Під керівництвом викладача лікар-інтерн обирає собі тему наукової роботи. Протягом року лікар-інтерн готує літературний огляд з вибраної теми і підбирає контингент хворих, аналізуючи особливості діагностики, клініки і перебігу захворювання, а також має можливість проведення диференційованого діагнозу, враховуючи лабораторні й інструментальні дослідження у відібраних за темою хворих.

На нашій кафедрі забезпечена участь лікарів-інтернів у виконанні фрагментів науково-дослідної роботи кафедри, і на основі власного аналізу цих досліджень надається можливість взяти активну участь у щорічних науково-практичних конференціях лікарів-інтернів із підготовкою доповідей і реферативних виступів. Отримані наукові результати також упроваджуються в практичну охорону здоров'я через спільні конференції співробітників кафедри з участю лікарів-інтернів і лікарів-урологів області.

Ефективність упровадження наукових розробок кафедри в навчальний процес і практичну охорону здоров'я

сприяє підвищенню рейтингу кафедри, її викладачів і керівника.

Аналіз лікарями-інтернами отриманих ними під час навчання наукових результатів і набуття ними початкових дослідницьких навичок є найкращою формою формування самостійного клінічного мислення лікаря-інтерна.

Одним із етапів перевірки якості отриманих знань і підготовки лікарів-інтернів до самостійної роботи є складання ліцензійного інтегрованого іспиту (ЛІІ) «Крок 3». Завдання щодо поглиблення рівнів засвоєння професійних знань і практичних навичок лікарів-інтернів та підготовка їх до ліцензованого інтегрального іспиту «Крок 3. Загальна лікарська підготовка» є одним з основних напрямів діяльності кафедри урології. Підготовка лікарів-інтернів до ЛІІ «Крок-3» проводиться згідно з вказівками і рекомендаціями, розробленими деканатом післядипломної освіти.

Організаційною основою тестового контролю рівня фахових знань і вмінь лікарів-інтернів є застосування тестів на всіх етапах навчання. Тестовий контроль застосовується при визначенні базового рівня знань лікарів-інтернів, на проміжних етапах поточного контролю в межах засвоєння окремих розділів дисциплін, при проведенні піврічного та річного підсумкового контролю. На кафедрі наявні кафедральні банки тестів, які формуються з тестів Центру тестування МОЗ України, і буклети за минулі роки. Крім кафедрального етапу підготовки до ЛІІ «Крок 3», тестове навчання лікарів-інтернів забезпечується контролюючо-навчальними тренувальними заняттями в комп'ютерних класах академії. Питання підготовки інтернів до ЛІІ «Крок 3. ЗЛП» регулярно заслуховуються на засіданнях вченої ради ВДНЗУ «УМСА» та методичної комісії з післядипломної освіти.

Однак, слід зазначити, що незважаючи на те, що використання тестів у навчальному процесі надійно ввійшло в світову педагогічну практику, доволі часто використання такої форми контролю поступово почало відтісняти на другий план найбільш важливу частину заняття з клінічних дисциплін – практичну професійно-орієнтовану роботу. Як результат, лікар-інтерн, який добре справляється з вирішенням тестових завдань, не завжди може пояснити та обґрунтувати свою відповідь. Його знання стають фрагментарними, базуються на стандартних тренажерах-моделях ситуацій, що неодноразово повторюються, а клінічного мислення та практичної підготовки бракує.

Сучасний лікар-спеціаліст має володіти не лише теоретичними знаннями, а й високоточними відпрацьованими практичними навичками, швидко приймати правильні рішення в умовах стресу та дефіциту часу [2]. Єдиним дієвим способом досягнення таких цілей є робота безпосередньо з пацієнтами. Лише біля ліжка хворого, збираючи скарги й анамнез, виконуючи фізикальне обстеження, аналізуючи результати додаткових методів дослідження, майбутній лікар зможе самостійно інтегрувати знання, що вивчаються. У такому процесі навчання дуже важлива роль викладача, його компетентність, сумлінність, працездатність. Для того, щоб навчання було ефективним, а майбутня оцінка об'єктивною, викладач має простежити за етапом визначення діагнозу, вибору й обґрунтування найефективнішої лікувальної тактики, надати додаткову інформацію для порівняння, відібрати патології для диференційованої діагностики. Тільки педагог із великим стажем лікаря може дати своїм учням ту інформацію, яку вони не знайдуть у жодній книжці.

Наприкінці дворічного терміну навчання проводиться заключна державна атестація лікарів-інтернів. Проведенню атестації передують значний обсяг робіт з удосконалення її методики, яка обговорюється на профільній методичній комісії. Заключна атестація лікарів-інтернів з визначення знань і практичних навичок проходить у 3 етапи: комп'ютерний контроль знань, практична частина та теоретична частина, яку проводить державна атестаційна комісія. Протягом минулих років усі лікарі-інтерни з фаху «Урологія» виявили належний рівень знань і вмінь та позитивно склали державну атестацію.

Таким чином, у роботі з лікарями-інтернами необхідно дотримуватися наступності та взаємозв'язку очного і заочного циклів навчання, керуватися практичною направленістю підготовки. При підготовці інтернів базовим матеріалом мають стати стандартизовані МОЗ України протоколи обстеження та лікування хворих. Потребують посилення виконавча дисципліна викладачів, які працюють з інтернами, і профорієнтаційна робота з випускниками академії.

Список використаної літератури

1. Дидактические аспекты контроля знаний врачей-интернов / Р.И. Ивахненко, М.А. Власенко, М.А. Кочуева [и др.] // Актуальні питання післядипломної освіти в Україні: метод. - навч. конф., присв. 80-й річниці ХМАПО. – Харків, 2003. – С. 125.
2. Развитие профессионального врачебного мышления / А.В. Бутвиловский, Е.А. Кармалькова, В.Э. Бутвиловский [и др.] // Медицинский журнал (Республики Беларусь). – 2013. – № 2. – С. 157–158.
3. Міцність знань студентів – невід'ємна умова успішності подальшої професійної діяльності / М. І. Тарапата, П. Я. Кравцов, Б. Г. Попов [та ін.] // Матеріали наук.-практ. конф. «Самостійна робота студентів вищих навчальних закладів : досвід, проблеми та перспективи», 20–21 квіт. 2004 р.– Харків, 2004. – С. 147–148.